

vil nu ogsaa have Lov, der ere „brugelige“, og derfor vil jeg ikke have Forslaget under Nr. 12, der ikke kan bruges. Vilde de Herrer behage at se, hvad der staar i dette Forslag. Det skal aabenbart være en Efterligning af Loven af 30te December 1858, men man har overset meget væsentlige Ting og navnlig meget betydelig overset den Forskjel, der er mellem den nævnte Lov og det, som staar her. Der staar nemlig — jeg skal ikke holde mig til enkelte Ord, som jeg kunde ønske anderledes —, at Tilvebringelsen af det fornødne Naturalarbejde skal ordnes efter en Bedtægt, indeholdende en Fortegnelse over de Snekastningspligtige, hvortil Husmænd og Inderster ogsaa høre“. Og saa hedder det fremdeles: „Bedtægten affattes med tilbørligt Hensyn til de stedlige Forhold og saaledes, at Hartornets Størrelse, Assuranceordien af Bygningerne, forsaavidt der af disse svares Bygningsafgift, samt Folkehøldet lægges til Grund for Fordelingen“. Nu henfaller jeg til ærede Medlemmer, hvorledes det skulde være muligt gennem disse Kriterier at faae Husmænd uden Jord og Inderster ind paa Regulativet, naar der fordres, at de skulde have Hartorn — thi det have de ikke —, eller at de skulde have Bygninger, hvoraf der svares Bygningsafgift — thi det have de i Almindelighed heller ikke —, eller at de skulde have Folkehøld — hvad de heller ikke kjende Noget til; men er dette Tilfældet, saa er det sølgelig ogsaa umuligt at faae dem ind paa Bedtægten. Nei, mine Herrer, man har overset, at Loven af 30te December 1858, om den end ikke tager dem med paa Bedtægten, dog benytter et ved Siden af bestaaende, selvstændigt kommunalt Høveri, der paahviler Husmændene, og Loven siger ganske rigtig, at dette kan tages i Betragtning ved Affattelsen af Bedtægten. Jeg skal henstille til de Herrer, som ere saa forelskede i den Ordning, der finder Sted efter Loven af 30te December, hvilken Forandring det vilde gjøre i det Arbejde, der hidtil har paahvilet disse Folk i Overensstemmelse med denne Lov, naar man borttager alt Naturalarbejdet fra Husmændene uden Jord og Indersterne. Paa de allerfleste Steder har man nemlig ordnet Forholdet saaledes, at de to Dages Arbejde, som Husmænd uden Jord og Inderster skulde forrette, er blevet henlagt til Snekastningen, saa at den første Del af dette Arbejde i Reglen er blevet udført af Husmændene uden synderlig Deltagelse af dem, der forøvrigt staa opførte paa Regulativet (Modsigelse). Jeg beder om Forlæelse, saaledes er det paa mange Steder (Stemmer: Ikke paa alle); det har jeg heller ikke paastaet, idet jeg kun siger, at det er Tilfældet paa mange Steder. Men gaar man bort derfra og, selv med nogen Bødd paa Ordene, som de staa her i § 12, sætter Husmændene paa Regulativet, saa vilde disse ikke komme til at forrette mere end en Dags Arbejde hvert 2det eller 3die Aar, naar der overhovedet

skal være Retfærdighed i Regulativet og ikke den rene og bare Vilkaarlighed, saaledes som det hidtil i Reglen har været, og som det vilde blive efter Forslaget under Nr. 12. „Hartornets Størrelse“, ja dette er Noget, og det er ogsaa i Reglen lagt til Grund for Regulativerne; „Folkehøld“ er bevægeligt og „Bygningsafgift“ forekommer sjældent, saa at det Væsentlige ved Regulativet bliver, at det affattes med „tilbørligt Hensyn til de stedlige Forhold“; efter Sogneforstanderskabets Skjøn og Vilkaarlighed. Men det er netop dette, som har fremkaldt ikke saa liden Misforholdelse paa nogle Steder, medens Misforholdelsen er ublevet paa andre Steder, fordi man har havt Husmændene at trække paa og til at gjøre den væsentligste Del af Arbejdet. Man vil altsaa ved dette Endringsforslag beholde Naturalarbejdet, det ubetalte Naturalarbejde, man vil blive staaende ved de Regler, som ere os overleverede fra Fortiden, skjøndt den nuværende Tid mere end nogen anden maatte oplyse om og ogsaa har oplyst Mange om — i det Mindste ser man af og til det Ordprog fremdrager: time is money — Vigtigheden af paa en Tid, hvor Arbeidskraften stiger og stiger i Værdi, ikke at ødsle med den, men at bruge den paa en henjigtsmæssig Maade. Man knytte derfor den menneskelige Interesse til det Arbejde, der skal udføres, og man vil faae meget bedre Arbejde end dette Høveriarbejde. Altsaa man vil vedblive at have Naturalarbejde uden Betaling, og man vil heller ikke gaa ind paa den anden Lønte, den at udførte Arbejdet ved at betale for det. Man fornægter rent denne Lønte, og hvad mere er, man gaar den modfatte Vej, thi man forlanger, at det Arbejde, som Husmænd uden Jord og Inderster hidtil have udført uden Betaling, skal betales. Dette kan jo i en vis Henseende være billigt nok, men Spørgsmaalet bliver: Hvem skal betale det? Det skulde naturligvis de, som ikke destomindre vedblive at gjøre Naturalarbejde, og gaar de Herrer ned til den nederste Grændse af Regulativet, ned til dem, der staa jordløse Husmænd og Inderster nærmest, ned til dem, der have 2 à 3 Ekkr. Hartorn, og spørg de disse, om det er billigt, at de skulde vedblive at arbejde efter Regulativet og dog betale til dem, der maasse meget bedre, end de kunne udføre Arbejdet uden Betaling, da vilde de komme ind paa Bøddeligheder, som De maasse slet ikke nu tænke paa. Det gaar ikke an at tage en Stump ud af et System og lade det Andet blive tilbage. Jeg for mit Vedkommende er overbevist om, at det, som her foreslaas, er betydelig slettere end det, som Loven af 30te Decbr. 1858 indførte, og jeg er ligesaa overbevist om, at det er urigtigt af de Herrer, om De ikke ville gaa ind paa det Fremskridt, som denne Lov byder. Der er en anden og efter min Mening meget alvorlig Mangel ved Forslaget under Nr. 12. I Stedet for at Regulativerne hidtil ere blevne ud-